

VI VOKSER SOM VI VUGGES

Af Valgmenighedspræst Ronald Risvig

”Vi vokser som vi vugges”. Dette korte og fyndige ordsprog formidler, en akkumuleret indsigt i, hvad menneskelivet rummer af mangfoldige nuancer, herunder hvad livet kommer an på – og hvad livet ikke kommer an på. For hvad ville vi tænke, hvis vi som det første læste: ”Vi ligger som vi har redt”?

Ved at udtale og lytte til ordsprog opfatter vi ofte intuitivt, hvad der rummes af dybder og betydning i det sagte. Og vi tillægger spontant ordsproget en værdi og læser en livsholdning og en betydning ind i det. Det kan være en positiv værdi, forstået som noget der giver mindelser om lys og farve, glæde, varme, frodighed og vækst. Eller det kan være en negativ værdi, der leder vore tanker mod mørke, kulde, hårdhed og destruktion. Værdierne kan igen være begrundet alment menneskeligt eller religiøst, herunder kristeligt. Ligeså kan ordsprogene vække en erindring, her forstået som noget langt dybere end minder, der har med konkrete erfaringer at gøre. Erindringerne derimod, henleder vor opmærksomhed på indsigter der ikke er knyttet til kulturelle forhold og som ligger før sproget, men via sproget fødes den erindring der lå latent. Den afgørende erindring holder os fast på, at vi er skabt i Guds billede, med den betydning det har for vort liv i ansvar overfor næsten og det samlede skaberværk.

Ordsprog har været kendt ligeså længe, der har været sprog til og det i såvel folkemunde, som religiøse tekster, herunder Biblen. I Det Gamle Testamente har vi bl.a. Ordsprogenes Bog og i Det Ny Testamente flyder de let fra Jesu mund, når han formidler, hvad Gudsrigets og menneskelivets kerne er. ”Den der ikke modtager Guds rige ligesom et lille barn, kommer slet ikke ind i det” lyder det i Mark. 10f Og fra Matt. 6,24, her i den korte version; ” I kan ikke tjene både Gud og mammon.” Det er også Jesus der rusker de skriftkloge, der havde grebet en kvinde i hor - og os med dem - ud af deres og vor selvretfærdighed, når han siger: ”Den af jer, der er uden synd skal kaste den første sten på hende”. (Joh. 8,7) Eller, som det lyder i folkemunde: ”Man skal ikke kaste med sten, når man selv bor i et glashus”.

”Ordsprogene er”, siger Grundtvig: ”... noget, der staaer i den inderligste Forbindelse med et Folks Aand, Tænkemaade og Tungemaal, saa hvad der skal blive til Ordsprog, maa have gjort saa dybt et Indtryk paa Folket og præget sig saa fast, at der skal store Forvandlinger til at udslette det; ja, hvad der ret er blevet til Ordsprog, ophører neppe at være det, førend Folket inderlig forgaaer”.
(udv. skrifter bind 3 side 497)

At vandre fra klarhed til klarhed

Skal vi komme til klarhed over, hvad ordsprogene rummer af livsvisdom, og hvad vi selv tillægger dem af betydning, så afhænger det af om ordsprogene taler til såvel vore konkrete livserfaringer

som til de dybeste erindringer jf. ovenfor. Der må med andre ord være klangbund i krop og sjæl, så vi kan komme til større og større klarhed over, hvad der giver livet mening.

”Kamp må der til skal livet gro”. Sådan synger vi med Kaalund i ”Jeg elsker den brogede verden” (HS nr. 97) Og vi kender Jesu ord om, at; ”...den, der vil frelse sit liv, skal miste det; men den, der mister sit liv på grund af mig, skal frelse det.” (Luk. 9,24) Og hvem er ikke villig til at tilsidesætte sig selv og sætte alt ind og kæmpe for sine nærmeste, så deres livsbetingelser bliver så optimale som muligt og eventuelle farer holdes fra døren? At fornægte og flygte fra det ansvar, er at fornægte selve livet. For vil vi først sikre os selv og vort eget velbefindende, bjærge vort eget liv, da har vi mistet livet. Det kan selv den største fortrængning ikke ændre på.

At miste sit liv på grund af Jesus, er at kunne tilsidesætte os selv til gavn for næsten. For det er i den forpligtende relation vi møder vor Gud, skaber og frelser. Og når Jesu understreger, at vi skal elske vore fjender, viser det den uendelige dybde og rækkevidde og kerne, der ligger som latent indsigt i de to ovennævnte ordsprog. Dog sådan, at Jesu ord føjer en evighedsdimension til Kaalunds ord, om kampen i og glæden ved, den brogede verden. Ord der også leder tanken hen på Grundtvigs sang ”Et jævnt og muntret, virksomt liv på jord”, hvor han i første strofe siger:

*Et jævnt og muntret, virksomt liv på jord
som det, jeg ville ej med kongers bytte,
opklaret gang i ædle fædres spor
med lige værdighed i borg og hytte,
med øjet, som det skabtes himmelvendt,
lysvågnet for alt skønt og stort hernelen,
men med de dybe længsler velbekendt,
kun fyldestgjort af glans fra evigheden;*

N.F.S. Grundtvig FHS 95 v1

Jesu paradoksale tiltale og folkeånden

Jesus tale til os er ofte paradoksal. Han vender livet og vor forståelse af det 180 grader. Som nævnt bl.a.; ”.. at den der vil frelse sit liv, skal miste det”. Ligesom Paulus udtrykker noget centralt ved kristendommen, når han siger: ”Min nåde er dig nok, for min magt udøves i magtesløshed” (2,Kor. 9) Og fra hverdags sproget møder vi vendinger som; ”At glemme sig selv, er at finde sig selv”.

Ordsprog vokser ud af livets erfaringer og vore dybeste erindringer, og i paradokset rummes livets tilsyneladende modsætninger og tilegnes og erkendes som sande. Ikke som stivnede dogmatiske regler, men en sandhed der vidner om, at livet bliver til og tager form, dér hvor det leves i lyset af Kristus.

Grundtvig taler om folkeånden, som det der gennem sproget og kulturen i al sin mangfoldighed binder et folk sammen. Tanken er, at vi får øjne og ører for, at vi er historiske væsner og vandrer frem mod en større og større klarhed over vort livs bestemmelse. At vi får sans for, hvad det vil sige at leve i et ansvarligt fællesskab såvel samfundsmæssigt som socialt og politisk. Dette udtrykker Grundtvig fyndordsagtigt i "Langt højere bjerge", hvor de sidste linjer lyder: "...og da har i rigdom vi drevet det vidt, når få har for meget og færre for lidt" (HS nr. 351)

Vi har ansvar for næsten på alle planer og vi mennesker deler grundvilkår. Vi skal alle dø, ligesom vi alle kender til at elske og miste, at vise troskab og svigte. Sådan lever vi, hvert på vort sted, med netop vor historie og kultur. Det fælles menneskelige får således forskellige udtryk, om man er dansker eller tysker, vendelbo eller københavner. Men menneskelivet er i sit væsen ens uanset hvor vi lever. Dette forhold udtrykkes gennem folkeånden, som vi forstår det af ordsprogene. Her gives der pejlemærker for livsvandringen i en kompleks og foranderlig verden. Og, hvor var vi henne, hvis vi ikke kunne skelne skidt fra kanel?

Frugten

Menneskeliv og kristentro er sider af samme sag. Og foreningen sker, paradoksalt nok, ved at skelne uden at adskille, for kun derved kan vi integrere menneskeliv og kristentro uden at sammenblende dem. På samme måde, som f.eks. et ægteskab eller venskab, kun kan blive virkeligt frugtbart og fremstå som ét, om det består af to selvstændige parter.

"Vi vokser som vi vugges", derfor skal vi have næring til såvel livsoplysningen, som den kristne tro. Ellers ender det med; "At vi ligger som vi har redt". Næringen kommer bl.a. fra sange, myter og eventyr på den ene side. Og på den anden side, fra bibelhistorie og salmer og fortællinger om Jesus liv og gerninger. Ikke mindst skal vi høre lignelserne, der ikke blot er billeder på livet, men er selve livet. Lignelserne er, med højskolemanden og teologen Knud Hansens (1898-1996) ord, ikke argumenter, men lynnedslag, der med deres kerne af visdom rammer lige i centrum, når de siger: "Det er dig der er manden. Det er dig der fortælles om. Det er dit liv." Det er Helligånden der virker og med sin skabende kraft sætter os på plads midt i livet. Det er her vi gennem det poetiske og fortællende får formidlet den sandhed, der er lagt i vore hjerter, at vi er til for næstens skyld og som gør, at vi fortrøstningsfyldt kan gå livet i møde.

"Et træ kendes på frugten", hører vi Jesus sige (Matt. 12;33) Eller med Luthers (fynd)ord: "Gode gerninger gør ikke mennesket salig. Salige mennesker gør gode gerninger". Hvor det sker, er vi modtagende som barnet, fordi hverken Gudsrigets åbenbaring eller menneskelivet skønhed kan tvinges frem eller erobres. Det skænkes os overrumplende og ufortjent, af nåde. Ligeså med troen. Det er her vi erfarer; "At livet det er livet værd" (HS nr. 453) og "Hvert et skridt, du tar så frit nu, er identisk med din tro", (DDS nr. 14) som Jens Rosendal og Jørgen Gustav Brandt fortæller os i sang og salme.

Livsmodet vækkes og troen kommer af det der høres. Derfor skal vi holde højskole med foredrag, film, sang, musik og fortælling, studiekredse mv. Derfor skal vi komme i kirke, hvor vi synger salmer og lytter til teksterne og præsten prædiken. Det er her vi i dåben og nadveren, møder Guds afgørende tiltale til os. Det hele hører med. Det er her vi får næring. Det er her vi vugges og vokser.

September 2014

Ronald Risvig

Valgmenighedspræst